

Biblioteca ASTRA,
Corpul B

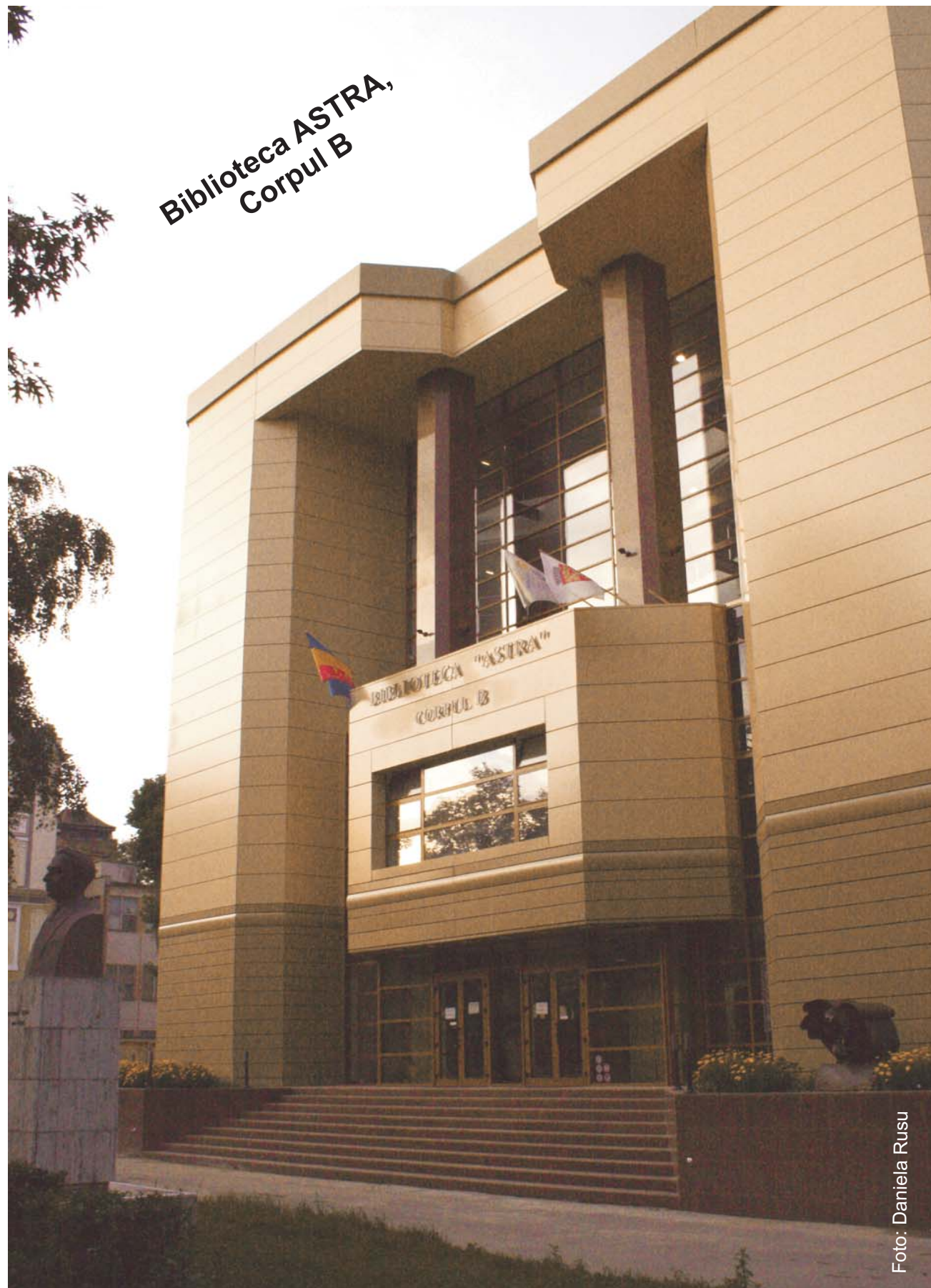
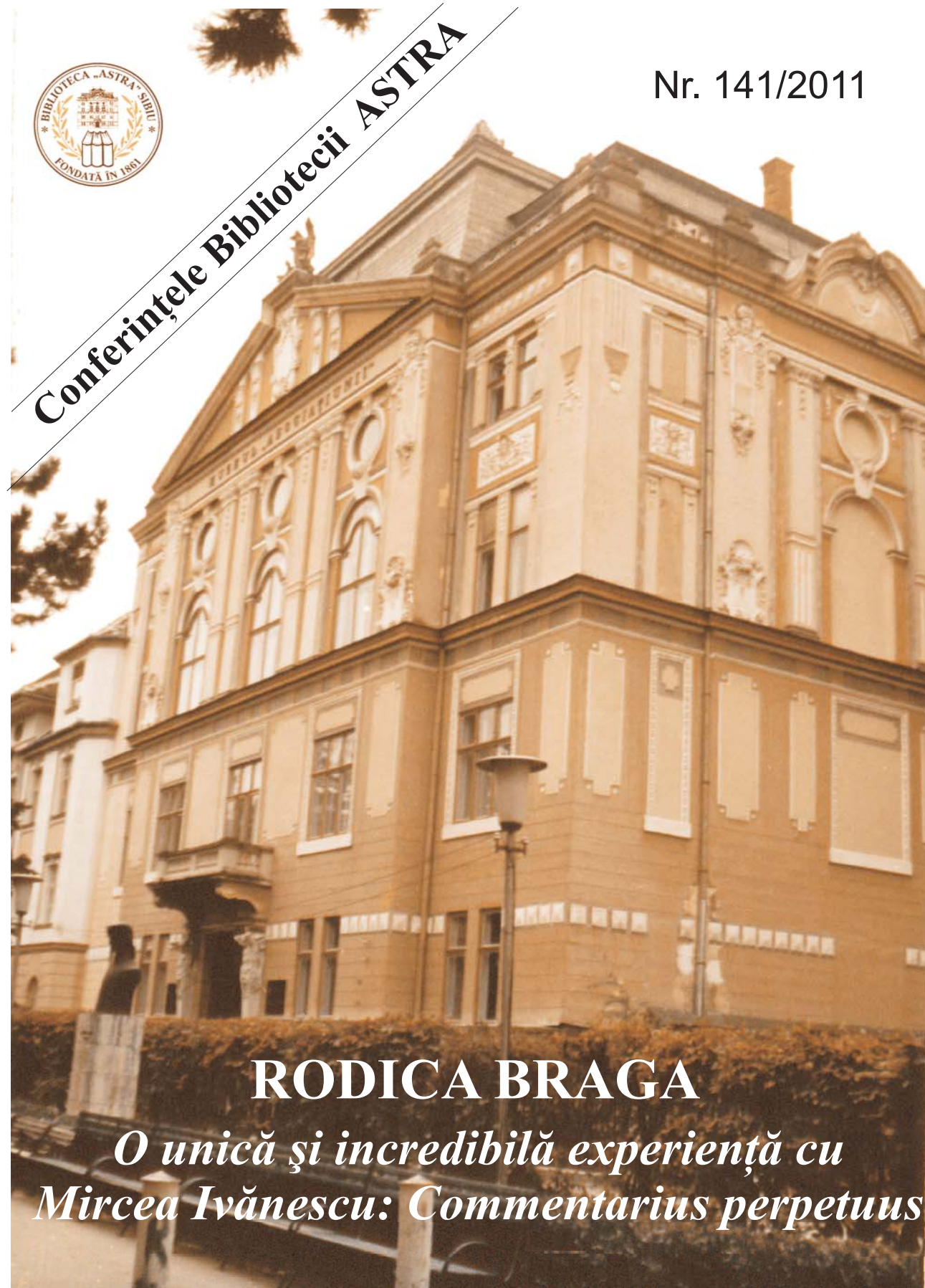

Foto: Daniela Rusu

Conferințele Bibliotecii ASTRA

Nr. 141/2011

RODICA BRAGA

*O unică și incredibilă experiență cu
Mircea Ivănescu: Commentarius perpetuus*

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

**Conferințele Bibliotecii ASTRA:
RODICA BRAGA: O unică și incredibilă experiență cu Mircea Ivănescu:
Commentarius perpetuus**

Coordonatorul colecției: Onuc **Nemeș-Vintilă**
Grafică copertă: Daniela **Rusu**
Editor: Daniela **Rusu**

Lucrare realizată la tipografia Bibliotecii ASTRA
Tiraj: 15 exemplare

*Versiunea în format electronic a conferinței se află la Biblioteca ASTRA,
Compartimentul Colecții Speciale*

CONSILIUL JUDEȚEAN SIBIU
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

Str. G. Barițiu, nr. 5-7, cod 550178
Sibiu, ROMÂNIA
Tel.: +40 269 210551, +40 369 561731, fax: +40 269 215775
Web: <http://www.bjastrasibiu.ro>, e-mail: bjastrasibiu@yahoo.com

ISSN: 1843 - 4754

Rodica Braga
n. 1938

Date bio-bibliografice

S-a născut la data de 28 iunie 1938, Alba Iulia. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca în anul 1960. A lucrat ca profesoară de limba și literatura română și bibliograf, la Baia-Mare, iar din 1970, când s-a stabilit la Sibiu, s-a dedicat în întregime creației literare. A debutat în „Tribuna” din Cluj-Napoca, în 1971, iar editorial în 1972 la Editura „Cartea Românească”, cu volumul de schițe și povestiri *Sângele alb al pietrelor*. Este membră a Uniunii Scriitorilor din România din 1979. A scris proze scurte, romane, cărți pentru copii, versuri, publicistică.

Cărți publicate: *Sângele alb al pietrelor*, schițe, Editura Cartea Românească, București, 1972; *Nisipul memoriei*, roman, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1978; *Dincolo de dragoste*, roman, Editura Eminescu, București, 1979; *Eternități de o clipă*, schițe, Editura București, 1985; *Prietenii lui Arthur*, carte pentru copii, Editura Ion Creangă, București, 1986; *Commentarius perpetuus*, parabole, în colaborare cu Mircea Ivănescu, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1986; *Maia*, roman, Editura Eminescu, București, 1988; *Împăratul vrăjitor*, carte pentru copii, Editura Transilvania, Sibiu, 1990; *Ce povestesc icoanele*, Editura Transilvania, Sibiu, 1991; *Fluturele negru*, roman, Editura Imago, Sibiu, 1994; *Neliniștea cuvintelor*, versuri, Editura Imago, Sibiu, 1995; *A doua neliniște*, versuri, Editura Imago, Sibiu, 1997; *Stacojiu*, versuri, Editura Imago, Sibiu, 2000; *Și va fi ziua a opta...*, roman, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001; *Visul bufniței*,

versuri, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2003; *Commentarius perpetuus 2*, în colaborare cu Mircea Ivănescu, Editura Imago, Sibiu, 2003; *Anul 2000, simple exerciții de sinceritate*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2005; *Făptura de raze*, versuri, Sibiu, Editura Imago, Sibiu, 2007; *Adagio*, roman, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2007, *Senin ca-ou*, poeme, București, Editura Vinea, 2009 *Vară de sidef*, roman, Sibiu, Editura Imago, 2010.

Premii literare: Premiul pentru debut acordat de Filiala Sibiu a Uniunii Scriitorilor pe anul 1978, pentru romanul *Nisipul memoriei*; Premiul național pentru creație literară pentru copii pe anul 1986, pentru cartea *Prietenii lui Arthur*, Premiul Opera acordat de Uniunea Scriitorilor, Filiala Sibiu, pe anul 2005.

Din această serie au apărut conferințele:

Octavian Paler	<i>Autoportret într-o oglindă spartă .....</i>	1
Constantin Noica	<i>Eminescu – omul deplin al culturii românești .....</i>	2
Horia Bernea	<i>Evocat de: Andrei Pleșu, Sabin Adrian Luca, Ion Onuc Nemeș .....</i>	3
Rodica Braga	<i>Anul 2000. Simple exerciții de sinceritate .....</i>	4
Mircea Braga	<i>Întoarcerea ex- librisului .....</i>	5
Ion Agârbiceanu	<i>Către un nou ideal – 1931 – .....</i>	6
Ion Agârbiceanu	<i>Necesitatea din care a răsărit <<ASTRA>> .....</i>	7
Inaugurarea Bibliotecii ASTRA, Corpul B, 1 ianuarie 2007		8
Pr. acad. Mircea Păcurariu	<i>– Mitropolitul Andrei Șaguna – 200 de ani de la naștere .....</i>	9
Ioan Lupaș	<i>Viața și activitatea lui Gheorghe Barițiu .....</i>	10
Victor V. Grecu	<i>Dreptul limbii .....</i>	11
Antonie Plămădeală	<i>A plecat și Constantin Noica .....</i>	12
Giovanni Ruggeri	<i>Muzeul de Icoane pe Sticlă din Sibiel .....</i>	13
Dorli Blaga	<i>În ciuda vremurilor de atunci, viața lui Blaga la Sibiu a fost frumoasă și luminoasă .....</i>	14

Octavian Goga	<i>La groapa lui Șaguna</i>	15
George Banu	<i>Actorul european</i>	16
Rita Amedick	<i>Podoabe pentru o sfântă a săracilor</i>	17
Basarab Nicolescu	<i>Întrebări esențiale despre univers</i>	18
Vasile Goldiș	<i>La mutarea bustului lui G. Barițiu în fața Muzeului Asociațiunii</i>	19
Eugen Simion	<i>Constantin Noica – arhitectura ființei</i>	20
Jan Urban Jarnik	<i>Un prieten sincer al poporului nostru</i>	21
Al. Dima	<i>George Coșbuc în Sibiu</i>	22
Octavian Goga	<i>Țăranul în literatura noastră poetică</i>	23
Răzvan Codrescu	<i>Doctorul Nicolae C. Paulescu sau Știința lui Scio Deum esse</i>	24
Victor V. Grecu	<i>Identitate. Unitate. Integrare – în spectrul globalizării</i>	25
Remus Rizescu	<i>Compozitorul slovac Jan Levoslav Bella și Sibiul</i>	26
Teodor Ardelean	<i>Limba înainte de toate și în toate</i>	27
Andrei Șaguna	<i>Românii s-au zbatut mai mult pentru limbă decât pentru viață</i>	28
Andrei Bârseanu	<i>Asociațiunea nu va face literatură și știință, ci numai va sprijini literatura și știința</i>	29
Iuliu Moldovan	<i>Problema Munților Apuseni</i>	30

Ion Duma	<i>Eminescu și românii din Ungaria</i>	31
Vasile Ladislau Pop	<i>„Luptele politice nu numai că ne-au răpit timpul, dar au înstrăinat frați de către frați”</i>	32
Vasile Ladislau Pop	<i>“Numai lumina, numai cultura ne poate mântui: cultura și lumina trebuie să ne dea putere în brațe, ca să ne știm apăra viața, și minte și înțelepciune spre a ne ști conserva și înmulți cele trebuincioase întru susținerea vieții”</i>	33
Vasile Ladislau Pop	<i>«(...)În loc de a trage unii într-o parte, alții în alta, în loc de a lucra unii spre stricarea și slăbirea altora ca să ne ridicam persoanele noastre (...)»</i>	34
Sebastian Stanca	<i>Pastelele lui Alecsandri</i>	35
Andrei Bârseanu	<i>„Oamenii mari se cunosc după seriozitatea cu care tratează chiar și lucrurile mici”</i>	36
Andrei Șaguna	<i>„Suntem fiii unei patrii umane, culte și constituționale”</i>	37
George Barițiu, Iacob Bologa	<i>“Nici unu poporu care nu cultiva artile si industri’a, nu are dreptu a se numerá între poporale civilisate”</i>	38
Acad. Radu P. Voinea	<i>Asociațiunea a avut un rol important în realizarea unității spirituale și naționale a tuturor românilor</i>	39
Vasile Ladislau Pop	<i>„Asociatiunea nutrește și conservă spiritul național, cultivă și conservă limba și prin aceasta existența națională”</i>	40

Iacob Bologa, dr. D. P. Barcianu	<i>Înființarea unei școli române de fete în Sibiu .....</i>	41
Iacob Bologa	<i>Numai dezvoltarea facultăților spirituale, numai luminarea minții, numai cultura cea adevărată, norocesc, fericesc pe om, va noroci și va ferici pe poporul român .....</i>	42
Iacob Bologa, dr. D. P. Barcianu	<i>Asociațiunea pentru înaintarea în cultură a femeii române .....</i>	43
Iacob Bologa	<i>Poporul român singur prin cultură poate să se înalțe la acea vază și demnitate care l-ar putea mântui de nenumăratele rele ce-l apasă .....</i>	44
Iacob Bologa	<i>Asociațiunea este de nespus folos nu numai pentru români ci și pentru popoarele conlocuitoare .....</i>	45
George Barițiu	<i>Raport general asupra stării Asociațiunii, 1889 ...</i>	46
Antonie Plămădeală	<i>Darul Asociațiunii către poporul român .....</i>	47
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Cercul Literar de la Sibiu .....</i>	48
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Cercul Literar de la Sibiu .....</i>	49
Elena Macavei	<i>Rolul Asociațiunii ASTRA în emanciparea femeii și educația copiilor .....</i>	50
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Emil Cioran (între afinitățile afective și refuzurile selective) .....</i>	51
Ștefan Pascu	<i>Rolul național-cultural al ASTREI .....</i>	52

Andrei Șaguna	<i>Munca este onoarea și reputația cea mai mare a omului .....</i>	53
Timotei Cipariu	<i>Școlile elementare sunt fundamentul culturii naționale și a literaturii naționale .....</i>	54
Timotei Cipariu	<i>Două gimnazii pentru înaintarea culturii naționale la Năsăud și Blaj .....</i>	55
Timotei Cipariu	<i>Cauzele naționale, prin bărbați energici, capabili de orice sacrificiu .....</i>	56
Cristofor I. Simionescu	<i>Astra și Țările Române .....</i>	57
Mihai Sofronie	<i>Vasile Stroescu, un filantrop aproape uitat .....</i>	58
Matei Pamfil	<i>Andrei Bârseanu și Asociațiunea .....</i>	59
Matei Pamfil	<i>Mitropolitul Andrei Șaguna și Asociațiunea .....</i>	60
Elena Macavei	<i>Călătorie în China .....</i>	61
Elena Macavei	<i>Glume, anecdote în publicațiile ASTREI .....</i>	62
Caius Iacob	<i>Matematica românească de la Gheorghe Lazăr la Traian Lalescu .....</i>	63
Nicolae Nicoară-Horia	<i>Schiță de portret - Atanasie Marian Marienescu – .....</i>	64
Tatiana Benchea	<i>Creativitatea, izvor de energie .....</i>	65
Sergiu Găbureac	<i>Crizele și biblioteca publică .....</i>	66

Mihai Racovițan	<i>Sibiul în anul evenimentelor decisive – 1918 .....</i>	67
Mihai Racovițan	<i>Rosturile Sibiului în revoluția română din Transilvania de la 1848-1849 .....</i>	68
Antonie Plămădeală	<i>ASTRA – Ctitorii și ctitoriile ei .....</i>	69
Vasile Avram	<i>Sensuri bipolare în poezia lui Blaga .....</i>	70
Vasile Avram	<i>Ritual pentru Noica .....</i>	71
Vasile Avram	<i>Codul Eminescu .....</i>	72
Vasile Avram	<i>Modelul Cioran .....</i>	73
George Barițiu	<i>Unul din scopurile principale ale școlilor de fete este să împuțineze urmările triste ale blestemului care se numește lux, vanitate omenească, dacă nu le poate paraliza cu totul .....</i>	74
George Barițiu	<i>Meritul Asociațiunii constă în admirabila sa influență morală care o pătrunde în toate fibrele poporului nostru .....</i>	75
Diana Câmpan	<i>Constantin Noica – restituiri .....</i>	76
Diana Câmpan	<i>Aventura adevărului fără de sfârșit în cultură; Cultura – o utopie asumată .....</i>	77
Alexandru Dobre	<i>Asociațiunea Trasnilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român și Societatea Academică Română .....</i>	78
Valer Hossu	<i>Episcopul Dr. Iuliu Hossu – Trăirea în jurământul pentru sionul românesc .....</i>	79

Cornel Lungu	<i>Momente ale participării Sibiului la Revoluția din 1848-1849 în Transilvania. Locul și rolul Comitetului Națiunii Române .....</i>	80
Cornel Lungu	<i>Din legăturile “ASTREI” cu societăți academice și culturale române și străine 1861-1914 .....</i>	81
Cornel Lungu	<i>Pașii poetului în cetate .....</i>	82
Ovidiu Hurduzeu	<i>Capitalismul cu conștiință și economia participativă .....</i>	83
Ion Bianu	<i>August Treboniu Laurian .....</i>	84
Ilie Moise	<i>Ilie Dăianu și spiritul Blajului .....</i>	85
Cornel Lungu	<i>Petiția Episcopiei Române Ortodoxe din Statele Unite ale Americii de Nord către președintele Woodrow Wilson .....</i>	86
Alexiu Tatu	<i>Mihai Viteazul în documentele Serviciului Județean Sibiu al Arhivelor Naționale .....</i>	87
Bianca Karda	<i>Odiseea plecării unor români ardeleni din județul Sibiu în America (1900-1914) reflectată în presa transilvăneană a vremii .....</i>	88
Eugenia Crișan	<i>Generalul francez Berthelot și România .....</i>	89
George Barițiu	<i>Adunarea generală a XXX-a a Asociațiunii Transilvane .....</i>	90
Constantin Cubleşan	<i>Mihai Eminescu – Ciclul schillerian .....</i>	91

Constantin Cubleșan	<i>Ion Pop Reteganul – Folclorist și publicist .....</i>	92
Constantin Cubleșan	<i>Ioan Slavici – portret în oglinda timpului .....</i>	93
Mircea Braga	<i>Însemnări despre multiculturalitate .....</i>	94
Marius Laurian	<i>August Treboniu Laurian .....</i>	95
Keresztes Coloman Stefan, Eugenia Simona Keresztes	<i>Genii ale matematicii la Sibiu: Farkas Bolyai și János Bolyai.....</i>	96
Alexandru Sterca- Șuluțiu	<i>Nu este sub sóre natiune, care cu mai mare ardóre a animei sê-sí iubésca patrià sí vetr'a strabuniloru sei, cá Românulu .....</i>	97
Ioan Lupaș	<i>Înființarea „Asociațiunii“ și conducătorii ei .....</i>	98
Iosif Sterca Șuluțiu	<i>Discursul ținut la inaugurarea Muzeului istoric și etnografic și la deschiderea Expoziției, în 19 August st. N. 1905 .....</i>	99
Ion Onuc Nemeș- Vintilă	<i>Bibliotecile publice din Olanda și misiunea lor: „Să facem o comunitate mai bună” .....</i>	100
Virgiliu Florea	<i>Anton Pann în reeditarea-model lui M. Gaster (1936) .....</i>	101
Horst Ernst Klusch	<i>Pe urmele strămoșilor habani .....</i>	102
Ion Agârbiceanu	<i>Raportul Secretariatului general al Secțiunilor literare-științifice ale „Astrei” dela 6 Iunie 1932 – 27 Mai 1933 .....</i>	103
Liliana Popa	<i>Oameni și cărți în Sibiul de altădată .....</i>	104

Vasile Crișan	<i>Protecția patrimoniului cultural sibian. Istorie și actualitate</i>	105
George Barițiu	<i>Din istoria Asociațiunii (1861-1888)</i>	106
George Barițiu	<i>Raportul Asociațiunii după 31 ani</i>	107
Werner Schaal	<i>Noua Bibliotecă Universitară a Universității „Lucian Blaga” – Die neue Universitätsbibliothek der Lucian-Blaga-Universität</i>	108
Ilarion Pușcariu	<i>Cuvântulă Presidială la deschiderea adunării generale a Asociațiunii transilvane, ținute la 10/22 și 11/23 Octombrie a. c. în Năseudă</i>	109
Marin Diaconu	<i>Emil Cioran și Constantin Noica</i>	110
Marin Diaconu	<i>Emil Cioran și Nicolae Tatu</i>	111
Vasile Grajdian	<i>Preotul muzician Gheorghe Șoima</i>	112
Matei Pamfil	<i>Gustav Weigand și Asociațiunea</i>	113
Paul Brusanowski	<i>Mitropolitul Andrei Șaguna – o viață de sfințenie</i>	114
Paul Brusanowski	<i>Concepția canonică a mitropolitului Andrei Șaguna privind organizarea Ortodoxiei ecumenice și a poziției Mitropoliei românești din Transilvania și Ungaria</i>	115
Liliana Moldovan	<i>Deschideri antropologice în opera lui Emil Cioran</i>	116

Alexiu Tatu	<i>Arhivele Statului din Cluj în refugiu la Sibiu. Documente de arhivă .....</i>	117
Mariana S.Țăranu	<i>Degradarea sistemului de învățământ, mass- media și persecuțiile religioase din Moldova de la est de Prut în timpul primei ocupații sovietice (1940-1941) .....</i>	118
Rodica Braga	<i>Despre condiția femeii –scriitor .....</i>	119
C. George Săndulescu	<i>Atitudinea Noica .....</i>	120
***	<i>Școala civilă de fete cu internat .....</i>	121
Elena Macavei	<i>Însemnări de călătorie în Scandinavia .....</i>	122
Corina Turcu	<i>Stil și gândire la Augustin Buzura .....</i>	123
Nicolae Balotă Ion Talos	<i>Cercul câinilor muzicanți .....</i> <i>Franz Obert - cel mai de seamă etnolog ardelean din deceniul al șaselea al secolului al XIX-lea .....</i>	124 125
Mircea Braga	<i>Mărirea și decăderea reportajului literar .....</i>	126
Mihai Augustin Racovițan	<i>Despre starea românilor din Ungaria dualistă la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea .....</i>	127
Onuc Nemeș-Vintilă	<i>Pantheon național sau Istoria este morala care instruează prin exemple .....</i>	128
Constantin Chiriac	<i>Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu .....</i>	129
Iuliu Adrian Paul	<i>Enigma tăblițelor de la Tărtăria .....</i>	130

Emanuel PavelTăvală	<i>Enciclopedia ortodoxiei românești .....</i>	131
Ioan Seni	<i>Pagini din istoricul Despărțământului Astra Năsăud .....</i>	132
Silvia Pop	<i>Despărțământul Blaj al ASTREI (1870-2011) .....</i>	133
Doina Udrescu	<i>Rolul ASTREI în formarea unui patrimoniu artistic național .....</i>	134
Policarp Chițulescu	<i>Noi manuscrise - posibile autografe - aparținând monahului Gavriil Uric de la Neamț .....</i>	135
Lazăr Lădariu; Mariana Cristescu	<i>Dr. Eugen Nicoară – un Mecena al românilor mureșeni .....</i>	136
Mariana Cristescu; Lazăr Lădariu	<i>Despărțămintele Sighișoara, Târgu-Mureș și Târnăveni ale ASTREI .....</i>	137
Bogdan Andriescu	<i>Viața privată în Transilvania secolelor XVI-XVII .....</i>	138
Anca Andreescu	<i>Între jurnalistică și literatură .....</i>	139
Elena Tîrziman	<i>Patrimoniul documentar reflectat în colecțiile speciale ale Bibliotecii Naționale a României.....</i>	140
Rodica Braga	<i>O unică și incredibilă experiență cu Mircea Ivănescu: Commentarius perpetuus .....</i>	141

Rodica BRAGA

O unică și incredibilă experiență cu Mircea Ivănescu: Commentarius perpetuus *

A scrie poate fi, în ultimă instanță, tot atât de bine un act impudic, dar și un savant fel de încifrare, de mistificare, de învăluire a ființei proprii. Când scrii te pierzi pe tine în chiar încercarea de a te expune și prin acele teritorii rupte din tine însăși, pe care le cedezi fără drept de apel, ca preț al devenirii tale spirituale sau, mai exact, al credibilității tale de ființă gânditoare. Am început să scriu poezie după ce scrisesem mult timp proză, într-un moment de așezare a propriei vieți, cu intenția clară de a vedea în acest demers tot ceea ce până atunci plutise în incertitudine, în lichidul impur al prea-aproapelui, al subiectivității doar tulburate. Pentru că nu și decantate, în care lăsasem ani de zile să viețuiască toți feții mei visați și deveniți, printr-o minune și pentru mine, cărți, aceste ciudate și rebele și străine ființe desprinse din mine și de mine, trăindu-și viața departe, într-un fel care îmi va rămâne necunoscut. Cât timp am fost tânără, n-am avut timp să gândesc asupra scrisului ca asupra unui instinct călăuzitor. N-am avut timpul dar nici instrumentele acestei gândiri. Trebuia să scriu doar, așa cum păianjenul își secretă pâna. Eram în cărțile mele la modul inconștient, oarecum pur și neostentativ.

Incitată de M.I., am trecut dincolo de condiția de cititor de poezie. S-ar fi zis că poezia mă caută și că mă așteaptă, conferindu-mi o nevârstă interioară care nu m-a mai părăsit niciodată. S-ar fi zis că mă trezisem. Participarea la această carte, este vorba despre *Commentarius perpetuus*, este semnul că amorțirea, ațipeala propriei vieți a atins pragul, limita unei scadențe. Ajunsă aici, trebuia să mă redescopăr. Să mă opresc, să caut, să cercetez. Să descopăr ce anume a însemnat totul pentru mine, totul însemnând viață, chiar în condițiile în care mi-am permis luxul de a nu tăcea timp de aproape 15 ani.

Prin poezie, de fapt, adevăratul personaj este scrisul, așa cum ai spune văzul, auzul, pipăitul. M-a însoțit de foarte mult timp, l-am acceptat cu onestitate, cu spaimă, cu bucurie, cu reticență, cu îndoială. M-am conformat lui. M-am confundat cu el, l-am iubit, l-am urât, dar niciodată, până atunci, n-am încercat să-l radiografiez. Pentru că aici se naște un pericol. Acela ca, demontându-l, să te pierzi între componentele lui. Numai că, exact ca de atâtea

---

* Conferință susținută în data de 27 mai 2011

8..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

alte ori, scrisul mi-a dat doar iluzia că sunt stăpâna lui, m-a lăsat să-l privesc, să-l cercetez la microscop, doar că tot ceea ce pare clar și indubitabil se încarcă de un fel de disperare a neclarității, a excesivului, a alunecării pe lângă, într-un cuvânt, așa cum spune Barthes: ”...să știi că scriitura nu compensează nimic, că ea este tocmai acolo unde tu nu ești – iată începutul scriiturii”.

Așadar, și de această dată, n-am scris ce am vrut, textul, ca de obicei, s-a alcătuit și structurat după rigorile lui stricte, nimeni și nimic neputând să-i tulbure devenirea, astfel că acum, eu însămi chiar, mă aflu în fața lui ca în fața unei construcții tot atât de independente și străine mie, ca toate cărțile mele de până acum.

Nu aș ști cum să numesc și să definesc această carte. Poate că nu este decât forma pe care însuși scrisul a modelat-o din exact interioritatea mea scriindă. Poate că e, așa cum spune Nietzsche, „*Cartea devenită aproape un om*”.

Apariția primului volum din *Commentarius perpetuus*, în anul 1986, la Editura Dacia din Cluj, a stârnit uimire în lumea literară. O dublă uimire. O dată pentru că o carte de versuri putea avea doi autori, deși Mircea Ivănescu mai colaborase la o carte cu Leonid Dimov, și, a doua oară, pentru că o femeie, întâmplător prozatoare, a avut curajul să-i dea replica marelui poet. Uimirea aceasta s-a concretizat în câteva cronici semnate de nume ca Eugen Simion, Romul Munteanu, Marin Mincu, Irina Petraș și alții, aducând cuvinte de laudă și aprecieri binemeritate de Mircea Ivănescu și încurajări pentru proaspăta sosită în poezie.

Și atunci, ca și acum, mă mir eu însămi de îndrăzneala de a-i sta alături marelui poet contemporan, atâta vreme cât eu, până la acea oră, nu mai scrisesem versuri. Îmi motivez, acum, ca și atunci, actul respectiv, prin inconștiența jocului în care ne-am lăsat prinși amândoi, și Mircea Ivănescu și eu, în anii 1983-1985, un joc absolut gratuit, ca toate jocurile, care nu avea în nici un caz în vedere alcătuirea unei cărți, a unui text grav, aplicat și implicator, ci se lăsa dus, jocul, de bucuria, surpriza și plăcerea spirituală de a ne da unul altuia motive de meditație, de căutare sau alunecare în lumea de iele a cuvintelor, a celor două interiorități atât de diferite.

Ceea ce a început cu un poem dedicat de Mircea Ivănescu lui Mircea Braga avea să continue într-un dialog fascinant și provocator pentru mine, să crească în volum și intensitate a trăirilor poetice și, la sugestia aceluiasi Mircea Braga, să se constituie parcă de la sine într-o carte pe care am încredințat-o Editurii Dacia. Poetul Vasile Igna a fost încântat atât de mult de ideea acestei cărți, încât ne-a scutit până și de corvoada obișnuitelor corecturi în șpalturi și ne-a pus în fața faptului împlinit. Ne-am trezit pur și simplu cu volumul care

nu a avut parte atunci de nici o lansare, dar a fost cunoscut în toată lumea literară.

În prefața la volumul antologic al lui Mircea Ivănescu, *Versuri poeme poezii altele aceleași vechi nouă*, Matei Călinescu spune, referitor la *Commentarius perpetuus: "Influențat de Kierkegaard și de pasiunea lui pentru pseudonime, m-am jucat pentru o vreme cu ideea că Rodica Braga ar fi putut fi o invenție a lui Mircea Ivănescu, un incitant heteronim feminin, ca să folosesc termenul lui Fernando Pessoa pentru a desemna vocile, personalitățile, biografiile și operele diferite pe care le crea sub nume ca Bernardo Soares, Ricardo Reis sau Alvaro de Campos; nume – să observăm – exclusiv masculine"*. Aserțiunea aceasta este mai mult decât onorantă pentru mine, dar, oricât de multă trufie aş consuma, nu pot să nu mă mir de ea. Eu nu mă pot considera nici măcar în joacă Mircea Ivănescu, așa cum nimeni altcineva nu se poate considera astfel. Așezându-mă în această carte alături de marele poet, trebuie să recunosc, în tot ceea ce scrie, arborescența unei gândiri poetice profund particulare, imposibil de imitat și, în același timp, să fiu mândră că dânsul nu a ezitat să accepte dialogul cu mine.

Poemele ivănesciene m-au absorbit cu forța unui suflu creator generos, m-au hrănit intelectual cu provocările lor continue, cu frământările unui spirit universal, nu doar dedat culturii, ci efectiv edificat din cultură. De aici numeroasele referiri livrești, elegant, elevat și firesc mișcându-se în versuri cu zeci de incidentale și paranteze, ca niște subtile și fine ironii și autoironii revigorante, de aici frumusețea neostentativă a cuvântului, a versului, curajul repetițiilor, al locului comun, care nu este niciodată astfel, pentru că Mircea Ivănescu nu este un om comun. El este, prin excelență, neobositul călător în țara lui nicăieri care este poezia, țară pe care o poartă în conștiința neliniștită, în respirația și în toți porii lui. Însăși viața îi este țesută pe coordonatele poeziei. Talentul deosebit, originalitatea, informația culturală, eleganța sufletească, bonomia și altruismul omului fac parte din osatura unei opere de o mare subtilitate și un mare rafinament, ieșite din retortele unei simplități organice. Simplitatea marilor spirite profunde, de al căror verdict te temi. Așa că acum voi recunoaște că m-am temut tot timpul răspunzându-i lui M.I., așa cum i se spunea în redacția revistei „Transilvania”, unde a lucrat atâția ani, și așa a și semnat poemele dânsului conținute în carte. Dar exact această teamă m-a incitat, m-a ajutat să mă inving pe mine și rezervele mele, m-a făcut puțin alta, să merg spre poezie cu seninătate și încredere.

Îmi amintesc efervescența aceluia timp, anii 1983-1985, când coboram sau urcam în poemul trimis de m.i. prin Mircea Braga ca într-o peșteră necercetată, promițând comori inestimabile. Eram emoționată, curioasă,

10..... Conferințele Bibliotecii ASTRA

temătoare, aproape inhibată. Trebuia să decodific, în afara mesajului, tot mecanismul, structura poemului, să mă familiarizez cu atmosfera de plictis melancolic, acoperind de fapt mari tensiuni necunoscute, să consun cu aerul de detașare ironică față de propriile trăiri, din care poetul și-a făcut și un mod de viață, dar mai ales să-mi înfrâng rezistența. Odată ce prindeam vibrația și reușeam să cad în abisul poemului, aveam senzația unei căderi libere, a unui zbor de-o frumusețe nespusă, a unei respirații gătuite de emoție, până când, la un moment dat, totul se așeza, se ordona de la sine. Ideile și cuvintele îmi răsăreau miraculos, veneau firesc spre mine, se lăsau domesticite, dominate, mă încurajau chiar în hazardatul meu demers, mă surprindeau și, în măsura în care mă făceau fericită, îmi părea că își și bat joc de mine. Dar nu era prima dată; de câte ori scriu, trăiesc acest paradox.

Datorită acestei unice și incredibile experiențe a colaborării cu m.i., am pus capăt reprimărilor mele legate de poezie și am procedat cu mine cum aș fi procedat cu o piatră pe care o ridici și te minunezi ce lume fascinantă ascunde în partea care părea sortită să rămână mereu una cu pământul. Ce s-ar fi întâmplat dacă nu făceam această descoperire? Aș fi fost infinit mai săracă.

Poezia este în primul rând trăire și percepere de emoții, senzații, impresii. Este locul revărsării unui conținut sufletesc, al unei interiorități cercetate și îndelung contemplate. Substanța ei este exact această contemplare a ceea ce se simte și se trăiește în adâncul eului poetic. Dacă veți citi această carte, nu vă gândiți la Mircea Ivănescu și Rodica Braga ca la două personaje reale, ci ca la două personaje fictive care au îndrăznit să-și contemple spectacolul propriilor interiorități, fie violentate de-o necruțătoare lumină solară, fie întunecate de vinețiul unor ploii dizolvante și să încerce să-și comunice această contemplare, să-și conștientizeze în poem acaparatorul act al contemplării. Evident că imaginarul are aici o pondere importantă, că limbajul e unul special, menit tocmai realizării acestui imaginar și folosit după niște convenții specifice doar poeziei, de vreme ce aceasta se constituie din fulgerări intuitive ce se cer exprimate la modul poetic. Poate că această carte și-ar dori să-i facă pe cititori să simtă că se găsesc în fața unor încercări poetice profund individuale sau a unor individualități profund distincte care încearcă să se exprime poetic.

Aventura textului început în anul 1983 a continuat și pe parcursul timpului cât s-a aflat sub tipar volumul din 1986, astfel încât ea se află prinsă între copertile celui de al doilea volum, apărut la editura Imago din Sibiu în anul 2003. Cu prilejul lansării acestuia, Mircea Ivănescu mi-a trimis următoarele rânduri:

„Această carte, care a căpătat formă acum 15 ani, i se datorează în întregime adevăratei Poete – cea care poartă pe umerii ei greutatea întregii

structuri lirice – atunci când a constatat că jocul poetic, asemenea jocului cu mingea, poate continua să mențină în aer, în mișcare, un gând, o idee, un zbor al cuvintelor care au început să spună ceva. Dacă e adevărat că poezia se face nu cu sentimente, ci cu cuvinte, atunci poate că această carte ar putea fi pe de-a-ntregul, nu numai în paginile tipărite cu litere drepte, o carte de poezie. Cum însă, jumătate din ea – adică paginile apărând aici cu litere cursive – a fost scrisă de cineva care a încercat prea multă vreme jocul cu vorbele ca să nu-și dea seama, acum, la sfârșit, că literatura e altceva decât un joc, cel care o semnează în parte, și care a fost acceptat drept co-autor doar prin grația Artistei cu adevărat creatoare, pe scurt, cel căruia i s-a îngăduit să participe o vreme la ceva-mai-mult-decât-jocul-cu -vorbele pentru a intra în domeniul artei cu simțămintele și cu ideile, îi mulțumește acum Adevăratei – și Singurei – Creatoare pentru a-i fi acordat privilegiul de a-și simți și el cuvintele plutind o clipă prin aerul pur al poeziei. În fond, poate că un asemenea joc cu mingea vorbelor este totuși, într-adevăr, o artă. În suta șaptesprezecea, cum s-ar zice, nobilii din literatura – adevărata literatură – clasică jucau asemenea partide cu mingea și printre acești jucători figurează astăzi personaje ca Doamna de La Fayette – și jocul lor a fost artă și trăire adevărată”.

Evident, textul, de o inteligență și complezență generoasă, lasă să se întrevadă o eleganță din alte vremi, ce are în vedere dorința evidentă a planului secund rezervat bărbatului în orice relație întâmplătoare cu femeia. Am luat textul ca atare și am acceptat locul oferit ca atare, conștientă că totul face parte din același joc al cărții. Fără a înceta o clipă să-i acord întâietate adevăratului Poet.

Așa a luat sfârșit această minunată aventură a textului, devenind – într-un fel, dar numai într-un fel – istorie; iar câteodată regret că poveștile, oricât de frumoase, au totuși, trebuie să aibă un sfârșit.